

Йозеф Несвадба

Табу

Аз съм егоист. Никога не го отричам и не споря, когато ме упрекуват в това. Дори съм голям егоист и мисля само за себе си. Та нали единствено благодарение на своя егоизъм можах да се измъкна от предградията на Чикаго, където родителите ми и до ден днешен живеят в мизерия, а братята ми са общи работници по строежите. Нали само защото мислех преди всичко за себе си, в края на краищата можах да завърша университета и да получа титлата доктор.

Само че си избрах лоша специалност. След Втората световна война, когато мирът все още продължаваше да е застрашен и беше възможно да се наложи санитарните служби да закрилят своите работници при нови стълкновения, тъпни от млади хора се втурнаха да следват медицина. Разбира се, и финансовите съображения играеха роля. Само че след като изведнъж се появиха толкова лекари, хонорарите почнаха да се понижават, а в Корея здравните работници търпяха най-много загуби, защото трябваше да отиват чак на предните линии. За това само чувах от други. За щастие аз самият не бях в Корея. Но за нещастие не умеех да печеля пари.

Ето защо в крайна сметка бях доволен, че получих място в градския родилен дом, където скоро след постъпването главният лекар ми позволяваше да оперирам и най-тежки случаи. Интересувах се от гинекологичните операции и от уродствата. Нямах нито един приятел в града, а трябваше бързо да си създам име. След една година можех да правя кесарево сечение и на тъмно. А при извънматочно забременяване оперирах толкова бързо, колкото и главният лекар. Можех и по-бързо, но не исках да настройвам шефа срещу себе си. В края на краищата все пак не можах да избегна това и си отидох, изпаднал в немилост. Защото се появи сестрата. Тя приличаше на ангела, на който се молах като дете. Но изглежда и моят главен лекар е бил някога набожен човек. Освен това имаше лека кола. Ала аз все пак оперирам по-бързо от него. В операционната зала и в живота... След три месеца той ни изхвърли и двамата. Този път егоизмът ми не ми помогна.

Наложи ми се да приема място в една болница за туземци. Нищо друго не ми оставаше. През целия път се радвахме на екзотичната природа и на красотата на местните жители. Напразно. Ние почти не излязахме от болницата. Родилното отделение беше в ужасно състояние, трябваше да работим денонощно. Пък и нямаше къде да отидем. Единственият град в областта е на осемдесет километра от болницата ни и има само една улица и една гара, която ни свързва със света. При особени случаи отиваме в единственото му кино или единствения хотел. Но

много рядко. Защото всеки харчи малко, никой не желае да остане тук. Искаме да спечелим пари. Същевременно се посвещаваме на практиката, лекуваме туземците, чийто език никой не разбира, правим опити върху жив материал. Всички се стремим да открием нещо интересно, с което да привлечем върху себе си вниманието на външния свят.

Вече смятах, че съм попаднал на нещо такова. За краткото време, което работя тук, установих, че при тукашните родилки аномалиите се срещат във висок процент. Много по-често, отколкото другаде. Раждат се недоносени деца. И с всеки месец броят им расте. Описах своите случаи и изпратих материала в столицата. Дълго чаках отговор. На няколко пъти ги подсещах. А съвсем сигурно знам, че професор К., чиито лекции посещавах така старателно, проявява специален интерес към уродите и ненормалните. При него бях виждал рядкости като дете без глава, с водениста глава, тумори, по-големи от целия плод, така наречените сраснали близнаци, увеличени или мацерирани плодове – рядкости, които тук са нещо обикновено и снимките на които вече му изпратих. Накрая успях да убедя жена си, че няма нужда от нов костюм, и с парите заминах за столичната клиника. Та нали се касаеше за бъдещето и за името ми. Та нали това откритие е истинска сензация! Само че професор К. ми се разкрещя. Отдавна вече не се интересувал от уродствата. Не искал заради тях да си разваля спокойния сън. Сега работел върху безболезненото раждане. И ме-не съветвал да направя същото. Почти ме изгони от жилището си, което блестеше от новата разкошна мебелировка. А само преди няколко години професор К. по принцип използваше вестници вместо чорапи и се говореше, че живеел на един таван.

Първоначално в редакцията изобщо отказаха да ми върнат материала. Как си представям това – нахвърли се върху мен някакво секретарче, та чак пенснето му подскочи, – да не би да искам такова реномирано научно списание да печата всевъзможни голословни факти? Нека да задълбоча както трябва труда си, да посоча източниците и датите, да го допълня със статистически данни и цитати на специалисти, включително и с теоретическа обосновка, и тогава, след някоя и друга година – ако получа препоръката на авторитетни лица – ще може да се говори за отпечатване. Изтръгнах статията си от ръката на този дърдорко.

В това време жена ми имала гости. Посетили я двама господи и много учтиво я попитали дали е вярно, че чичо ѝ е в затвора за мошеничество, и защо не е упоменала този факт при постъпването си в болницата. Жена ми отвърнала, че никой не я е питал за това. Господата само вдигнали вежди, поздравили и си отишли. Но Мария се разтревожила.

Когато се върнах, тя остана без пари за костюм, а аз без слава. Ръкописът заедно със снимките беше в чантата ми на масата. Навън беше страшно задушно. Вентилаторът на тавана не работеше. Вече не помня кой от двамата ни бе обещал да се погрижи да го поправят. Скарахме се. Това беше първата ни кавга.

На следващия ден ме повикаха при директора. Той беше най-влиятелния човек в болницата и досега едва отговаряше на поздравите ми. Докато чаках в разкошния кабинет, не се чувствавах никак добре. Двете секретарки не искаха да ми кажат за какво става дума, а на шегите ми отговаряха намръщено.

Но директорът се смееше с пълен глас. Настани ме в креслото и ми предложи пура – той пуши пури от страх да не заболее от рак в белите дробове при овъгляването на цигарените хартийки, – предложи ми пура и заговори. Просто ме обсипа с думи и комплименти. Че изобщо не е знаел какъв знаменит специалист работи в болницата му, че е учуден от моята скромност и дори малко обиден, задето не показвам научните си трудове първо на него. Да не би да смятам, че рентгенологът не би могъл да разбере интересните проблеми на акушерството? Него го увличало всичко. И ми предложи да отпечата материала ми в провинциалния вестник. Разбира се, в съкратен вид и с негов коментар. Искал да подкрепи с моя труд собствената си теза за дегенерацията на туземците. Дори ми предложи в свободното си време да ползвам колата му. Поблагодарих му.

И ето че седнал в колата на директора, чаках жена си пред лабораторията, където тя работеше сега. Чаках дълго. През всичкото време мислех как е възможно дегенерацията да протича толкова бързо у тези нещастници. Ами че броят на аномалиите се увеличава с всеки месец! Просто невероятно.

Отидохме с жена ми на излет в околността. Нашият първи излет. Скоро се сдобрихме. Тя не може да се сърди. Но ми призна, че тук местността не ѝ харесва. Откакто сме пристигнали, не се чувствава добре. Вечно е уморена и тъжна, като че ли всичко наоколо я потиска. Огледах се. Наистина и аз чувствавам умора по време на работа, но си го обяснявах с промяната на климата. Впрочем каква ти мрачна местност. Всички ни завиждаха, че идваме тук. „Това е земен рай“ – казваха пътешествениците. След малко млъкнахме. Излетът наистина не беше приятен. Някакво особено затишие цареше в целия край. Срегнахме няколко животни, които дори не избягаха от нас, дали защото бяха много кротки, или пък много съсипани. Не знам.

Накрая спряхме в едно село. Искях там да заредя, но никъде нямаше бензиностанция. Пред една къщурка си играеше малко кученце. Хрумна ми една идея. Може би Мария ще се поразвесели. Пожелах да купя кученцето. То беше някакъв мелез с дълги уши и къси крачета, миловидно животинче. Но собствениците не искаха и да чуят за продажба.

– Защо? Да не би да е някаква рядка порода? – попитах аз.

– Тук всяко кученце е рядкост – отвърна тъжно преводачът. И посочи селото. Изтръпнах. На връщане изобщо не проговорих, въпреки че настроението на жена ми се подобри. Нима е възможно в този край да протича дегенерация и у кучетата?

После срещнахме някаква транспортна колона. Нарочно спрях при последния камион. Поисках им бензин. Войниците носеха някакви особени бели униформи, каквито не бях виждал никъде досега. И нито един от тях не се усмихна.

– Къде отивате? – попитах ги аз, но те се престориха, че не ме разбират; само един дребосък ме погледна с кисела усмивка. По-скоро се хилеше.

– За гъби! – отвърна той. И веднага някой му се соп-на от камиона. Караха някакви странни предмети, покрити с платнища. Във всеки камион имаше нещо различно: голям показалец, насочен към небето, дълги стълби, странни уголемени копия на детската игра „Млад конструктор“. Камионите бяха няколко десетки. Видях голям зор, докато ги изпреваря.

– Какво искаше да каже? – неспокойно попита жена ми. Но аз не желяех да я плаша излишно. Явно беше какви гъби има предвид. Експлозии. Огледах се. Колоната беше останала зад нас и бавно пълзеше по долината като огромна сиво-зелена отровна стоножка. Първото отровно животно, което виждах в този край.

Заваля дъжд. Като стигнахме пред къщи, не пузнах жена си да излезе от колата. Тя искаше да изтича вътре – трябвало да приготви вечерята, да почисти, да погледа програмата по телевизията. Едва не се скарахме. Не й позволих да излезе на този отровен дъжд. Изведнъж тя започна да ме целува. Беше си обяснила по друг начин това, че я задържах. Вярно, че в този миг не се и сещах за целувки, но жена ми е много хубава и ние досега сме тъй влюбени един в друг, сякаш не сме съпрузи. Останахме в колата, въпреки че дъждът отдавна бе спрял.

В родилната зала не ме очакваха. Обикновено предоставях ражданията на асистентките. Не можех да ставам постоянно. Нямаше да се напивам. Впрочем според мен при нормалното раждане лекарят и без

това е излишен. При него са необходими само малко грижи. Човечеството е съществувало без родилни домове дълги хилядолетия. Често ми се струва, че съм само зрител на странна мистерия. Зрител, който по-скоро може да навреди с нещо. Така че не отидох заради раждането. Търсех книгата със статистиките. Данните за ражданията през последните две години. Тогавашният процент на аномалиите. Но книгата я нямаше. Дирекцията я била изискала още миналата година.

Родилката в залата почти не крещеше. Странно нещо, винаги се твърди, че колкото по-некултурен е народът, толкова повече жените крещат при раждане. А тези тук са на ниско равнище. Останах при нея. Тя така ми стисна ръката, че просто се уплаших. Като че ли аз можех да я спася. Аз... Наредих да донесат кислород и да направят необходимите инжекции за засилване на болките. Защото в акушерството понякога човек засилва болките и от състрадание.

Роди се дете само с лице, черепът не се беше оформил. След няколко минути то умря. Майка му се разплака. Тя хлипаше тихо, стенеше и се вайкаше, а после започна да ни проклина на своя език.

Изтичах при директора. Той тъкмо имаше гости. Неколцина висши офицери и трима възрастни професори, физици, които познавах от снимките им във вестниците. Бяха се отбили пътьом. Отначало говорех бавно, после все по-бързо и по-бързо, докато накрая почнах да крещя. Напълно им развалих вечерта.

– Докога възнамерявате да криете всичко това? Тези изроди? Вие самите сте изроди...

Те не ме оставиха да се доизкажа. Започнаха да ме успокояват. Преди всичко все още никой не бил доказал, че това е последица от излъчването.

– Аз ще го докажа! Дайте ми броя и силата на взривовете, предоставете ми статистиката на болницата и аз ще докажа всичко, ще ви обясня и всички тумори на костите, левкемиите, както и другите тумори...

– Освен това, дори да сте прав, опитите, които се подготвят, се подготвят във висш интерес. Кое е по-важно? Туземците или цялото човечество? Защото тези опити са предназначени за отбраната и спасението на цялото човечество... – поучаваше ме със сериозен вид един възрастен професор с очила, толкова възрастен, че май наистина вярваше на думите си. Той се бил посветил на спасението на човечеството. А такава грандиозна задача изисквала жертви. Те желаели да запазят мира.

– Сигурно ще успеете. Защото на мъртвите не им се воюва. А умиращите трудно ще могат да воюват...

Излязох си. И май затръшнах вратата.

Навън ме спряха двама учтиви господа. Дали знам, че съпругата ми има чичо, а аз имам съпруга? Дали ми е известно, че чичо ѝ е укрил някъде присвоени пари? Ами ако ги е укрил при своя нов роднина?

– Не! – отвърнах ядосано аз. Те ми благодариха и само ми обърнаха внимание, че във връзка с разследването за онзи чичо трябвало да съм подготвен за всичко. Дори и за най-лошото. И учтиво се сбогувах.

У дома ме очакваше директорът. Не ми се сърдел, въпреки че съм провалил такава чудесна вечер. Спасението на човечеството, над което се работи тук, е велико нещо. Но не всеки е дорасъл да го разбере. Предложи ми най-добри условия в най-добрата болница в столицата.

– Защо?

За да съм престанел да се занимавам с уродствата. Сетих се за професор К. и за неговата разкошно обзаведена квартира. И си избрах безболезненото раждане.

– Отлично! – съгласи се директорът. – Можете да заминете още утре. Ако подпишете декларация.

Подписах я. Ще забравя всичко.

Отворих една бутилка и започнах да пия чаша след чаша. Не знаех къде е отишла жена ми. Започнах да прибирам вещите ни. Не бяха много. Само два куфара. Защото ние изобщо имахме малко неща. Сега всичко ще се промени. Пиех чаша след чаша. Защо да се грижа за човечеството? Аз съм егоист, казвам си го цял живот. Какво ме интересува обществото? Нека измре, само аз да бъда щастлив. Да изпукат всички. Нима ще се погрижат за мен, ако аз умирам? Къде ти. Дори ще плюят. Пък и как бих могъл да се съпротивлявам? Как? Аз съм толкова зависим от другите, от обществото, че когато запала клечка кибрит, превъртя ключа, отворя консерва или си обуя обувките, с всичко това проявявам своята зависимост от обществото, своето покорство, обещавам му послушание. В тази огромна машина трябва да си поне колелце, което се върти колкото се може по-бавно. Но нима едно колелце може да измени посоката на големия танк? Ние отиваме към пропастта. Какво да се прави, вече сме се устремили към нея и скоростта се увеличава...

Отворих вратата на спалнята. Жена ми не беше излязла. Тъкмо се събуждаше. До нея имаше купчина лимони.

– Искам краставица. Или яйца на очи с лук...

– Защо?

– За да ям – отвърна тя с виновен вид.

Само един акушер не би разбрал какво означават подобни

прищевки на собствената му жена. Само на един акушер трябва да му се обясни, че се е ходило в града при някой конкурент, за да определи диагнозата. Само на един акушер трябва да му се каже направо:

– Ще имам дете.

Изтръпнах. Спомних си за дъжда, за това, колко време живеем в този край, и за всичките си уроди. Не искам да имам дете без глава! Не искам мъртвородено дете! Поне занапред не! Защото аз съм егоист. Затова пиша тези редове. Защото съм много голям егоист и мисля само за себе си.

Нека никой не се учудва, че не назовах мястото и болницата, където се случи всичко това. То може да се случи навсякъде. И то скоро!

КРАЙ

© Йозеф Несвадба
© 1984 Невена Захариева, превод от чешки

Josef Nesvadba

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:
ЙОЗЕФ НЕСВАДБА
Експедиции в обратна посока
Разкази

Josef Nesvadba
Vupravy opasnym smerem
Nakladatelstvi Mlada fronta, Smena, Nase Volako
Praha, 1976

© Невена Захариева, преводач, 1984
© Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев, библиотечно оформление,
© Текла Алексиева, рисунка на корицата, 1984
с/о Jusautor, Sofia

Рецензент Бойко Въртов
Редактор Каталина Събева
Художествен редактор Иван Кенаров
Технически редактор Пламен Антонов
Коректор Ани Иванова
Чешка. I издание
Дадена за набор на 28.V.1984 г.
Подписана за печат на 8.XI.1984 г.
Излязла от печат месец ноември 1984 г.
Формат 70×100/32 Изд. № 1785 Цена 2.50 лв.
Печ. коли 26 Изд. коли 16.84 У ИК 16,48
ЕКП 95364 5627-60-84

Книгоиздателство „Георги Бакалов“ – Варна, 1984
Държавна печатница „Балкан“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4157>]